

editorial

HETEROGÈNIAMENT HOMOGENI? HOMOGÈNIAMENT HETEROGENI? SENZILLA I RICAMENT DIVERSOS!

Els cants de sirena sobre les bondats de l'homogenització de grups, de la separació per nivells, en defensa, sens diu, del progrés d'aquells que podent excel·lir no ho fan condemnats al marasme de conuiu amb la diversitat, planen aquests darrers mesos per les tertúlies radiofòniques, els debats televisius o els programes de determinats partits polítics fins arribar, com constant ventoleia, als passadissos de les escoles esmunyint-se en cadascuna de les esclatxes que troba.

La idea de que amb nivells homogenis es pot treballar millor i es millora el rendiment dels alumnes és avui quelcom que cotitza a l'alta, mentre la diversitat i els valors educatius que suposa aprendre a viure, treballar i créixer en la diferència, allò que amb la LOGSE vàrem començar a anomenar "atendre a la diversitat", és justament el contrari, un valor a la baixa.

No és en debades que en el moment en que la institució escolar fa evident el seu declinar, sigui justament mostra d'aquesta feblesa el debilitament d'una de les narratives que al llarg de la segona meitat del darrer segle s'ha esgrimit com una important consecució social de l'escolarització i que li conferia sentit: la correlació entre escolarització i promoció social o entre escolarització i ingrés estable al món laboral. Una de les funcions socials assignades en les societats democràtiques occidentals a la institució escolar és avui una de les seves narratives més febles. Els anys en els que les exigències del mercat laboral traslladaven a l'escola la necessitat d'augmentar el nivell de professionalització de tota la població per tal d'augmentar el nombre de treballadors qualificats per fer front al mercat global, han donat pas a la incertesa de la projecció laboral a partir dels estudis realitzats.

En el moment en que prop d'un 40% dels joves voltegen l'atur, la rotunditat de la dada precipita l'emergència de realitats escolars clarament contrastades: la d'aquells per a qui l'escolarització és la consumació d'un fracàs anunciat enfront d'aquells per a qui l'escolarització és encara el trajecte de vida que es correspon a la seva cultura social i econòmica. No en va, les expectatives escolars d'uns i altres són clarament di-

ferenciades. Mentre per a uns l'escolarització, i de manera especialment significativa a l'etapa de secundària, és un "inevitable" fins a ser punt "prescindible", per els altres suposa un trànsit "imprescindible" per a la seva construcció social i econòmica i és encara, o al menys fins avui, un bé a preservar i un capital social necessari. En el si de les institucions escolars les necessitats d'uns i altres estan començant a col·lidir. I és en la remor que fa brollar aquesta col·lisió que el discurs dels recursos (la seva rendibilitat: per a què i per a qui) i de les prioritats (els objectius d'acreditació, la finalitat d'acreditar, per a què i per a qui) del sistema, comença a posar en entredit el valor d'ús (per a què serveix) de l'escolarització de tots i totes fins els 16 anys en contextos comuns i compartits.

Els actuals cants de sirena de les bondats homogenitzadores, no són només la mera expressió d'uns determinats suposats pedagògics, sinó l'expressió d'un determinat ideari escolar, altament identitari, excloent i diferenciador. Una expressió que posa en evidència el que és evident: que difícilment podrem convertir en homogeni allò que en essència és substancialment heterogeni. Una expressió que no nega, que les realitats múltiples i diverses que viu l'alumnat, configuren un mosaic prou dispar i àmplia per entendre que les il·lusions homogeneïtzadores no són més que fútils il·lusions. Una expressió però que, a diferència dels defensors d'un model comprensiu que ens permeti donar resposta a aquesta realitat múltiple i diversa, no nega la diversitat sinó que l'emfatitza com un valor negatiu: potser no és necessari que estiguin tots junts fent el mateix.

En aquest context, la defensa d'una escola pública de qualitat i per a tothom, sustentada en els principis de la legitimitat de la diferència i en la millor resposta educativa a la multiplicitat de necessitats i realitats dels alumnes, és un valor social imprescindible per a donar sentit a una escolarització fonamentada en la construcció cívica i ètica dels ciutadans més enllà de les exigències del mercat.

Joan Serra Capallera